



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,  
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis  
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,  
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus  
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione  
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

**Castro Palao, Fernando de**

**Lugduni, 1669**

Ex quibus rebus, & qualiter decimae praediales soluendae sunt. punct. 7

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

fatione rei accepta quam non habet, neque ratione iniuste accipitur; quia non erat debita quousque annus finiretur, vel vita terminaretur, ita Saa. verbo decima, num. 1. & Azor. lib. 7. cap. 35. q. 9. in fine, sed precipue q. 16. cum Abbate. in c. peruenit. n. 3. de Decimis, & glossa in c. reuertimini. in verbo annus. 16. q. 1. censent ad exitum anni esse solvendum. Rebuff. q. 12. num. 4. & leg. Suarez lib. 1. cap. 37. num. 3. qui computationem anni affirmat debere esse secundum communem cursum, vel debere assignari communi conventioni.

7. Quirò dubitatur; an deducenda sint expensæ, quæ in acquisitione lucifunt? Affirmatiue respondeo ex c. pastoralis. de Decimis, ubi Pontifex in negotiatione concedit, vt possint expensæ deduci prius quam decima soluantur ex lucro. Et licet in cap. non est, præcipiat Pontifex integrè decimas soluere, atqueam deducantur villæ de bonis prædictis expensæ, & bona, quæ recitit non solum fructus prædiales, sed personales comprehendant; si quidem ait decimas esse solvendas de vino, agro, fructibus, negotiatione, militia, venatione, &c. tamen quia cap. pastoralis postestus est: & ibi conceditur expensæ deduci ex fructibus lucri; affirmare debemus cap. non est, solum de prædialibus decimis loqui, cum affirmat, ne expensæ deducantur, vt sic contra manifestam subsequentem decisionem non procedat; & ita tenet glossa. cap. non est. c. pastoralis de Decimis. & ibi Innocent. Panormit. & alij. Suar. de relig. lib. 1. de diuino cultu. c. 33. num. 2. Fagund. de quinto Eccles. præcepto, lib. 1. c. 2. num. 18. Ratio vero, quare in negotiatione deducantur expensæ, non in fructibus, & redditibus est. 1. quia in negotiatioe operatur manus hominis, sed in alijs præcipue operatur manus Domini. Secundò ne bis eadem res decimaretur, decimaretur inquam; quia est lucrum personale, & decimaretur quia pecunia decimata acquiritur. 3. Quia non reputatur lucrum, nisi id quod remanet deductis expensis. At in fructibus terræ, omnia quæ ex terra nascuntur, fructus nuncupantur, & semen quod terra est mandatum, nomen fructus obinet; cum in aliam formam, transfusurum est terra oriatur.

8. Quæ vero computari debent nomine expensatum, Respondeo omnia illa esse computanda, quæ ad vendendum, negociandum, vel lucrandum expendantur alijs non expensandis. Sic Suar. cap. 33. num. 6. Fagund. lib. 1. de Decimis. c. 2. n. 10. An vero sustentatio personæ, & seruicium, quæ absque illa negotiatione non fieret, computanda sit; Probabilitate non caret computandam esse; cum quia sunt expensæ factæ absolute in negotiatione, & lucro acquirendo; siquidem absque sustentatione propria, & familia non potest vllum lucrum acquiri, & hunc modum dicendi approbate videtur Rebuff. tract. de decimis. q. 11. num. 4. & 6. & Suar. cap. 33. num. 6. licet contrarium affirmet, hunc tamen non resutat, vt improbabilem: veretur tamen dire hanc licentiam: siquidem hæc sententia posita pauca essent, qui decimas personales soluere tenerentur, nisi negotiatores, & mercatores copiosi; cum in vestitu, & victu omnia ferè luera acquisita necessaria sunt insumere, tamen hoc non est magis momenti; imò videtur potius rationi consentaneum; vt solum ex lucro, quod illis accrescit, deducta conueniente sustentatione sua, debeantur decimæ, nam illud proprie est, quod lucrum vocatur, reliqua vero in acquirendo illo lucro consumuntur.

9. Sextò dubitatur de loco, ubi hæc decimæ debentur? Est affirmandum iure commun. Ecclesie parochiali, ubi quis habet domicilium, & Sacramenta suscipit, debet hanc decimam. cap. ad Apostolica. de Decimis, & cap. 2. de Sepulchris. in 6. & c. vlt. de parochiis. & alij. quæ referuntur. 16. q. 1. & Doctores communiter. Quod si quis habeat duo domicilia, & in vna parochia residat in hyeme, in alia vero æstate diuidat decimam. Si vero plura domicilia, vnum sit principale, aliud quasi accessorium, soluet decimam illi parochiæ, in qua habet principale domicilium. Quapropter semper attendi debet domicilium principale, etiam si parochianus toto ferè anno extra parochiam laborat, & de facto suscipiat Sacramenta; quia illud est per accidens. Quòd si nullibi habet domicilium, ibi debet soluere, ubi maiori parte habitat, & quasi domicilium ponit, ita communiter Doctores. Nau. art. 2. de decimis num. 3. Azor. lib. 7. cap. 35. q. 14. Suar. cum alijs lib. 1. cap. 21. n. 1. & 2.

10. Aduertendum tamen est hæc omnia procedere de iure communi, quod ferè in omni regione abrogatum est consuetudine, seu præscriptione contraria. Quare nullibi ferè decimæ personales sunt in vfu, vt ex doctoribus citatis constat, præcipue et Panormit. in c. cum homines, de Decimis num. 5. in fine, & passim docet Suar. tradit Valen. disp. 6. q. 5. p. 3. sine, & Saa verbo decima. n. 1. Quapropter consulenda est consuetudo.

PUNCTVM VII.

Ex quibus rebus, & qualiter decimæ prædiales soluendæ sint.

1. Decimæ prædiales, & mixtæ ex omnibus fructibus mobilium, & immobilium debentur, variis quæ exemplis explicatur.

- 2. Proponitur quædam obiectio, & soluitur.
- 3. Si ager ematur ex fructibus non decimatis non debetur, nisi vna decima.
- 4. Obstat Panormit. sed illi fit satisfactio.

1. Vb prædialibus decimis mixta comprehendimus; quia Naturam prædialium imitantur. Hæc omnes debentur ex omnibus fructibus, & prouentibus rerum mobilium, & immobilium. Habetur cap. tua nobis, cap. non est, cap. ex trans mixta, cap. nuncios, & alijs de Decimis. Idem constat ex varijs capitulis in decreto. 16. q. 1. & 7. & tradit D. Thom. ab omnibus receptus. 2. 2. q. 87. art. 2. Ratio est clara; quia omnium fructuum Deus est autor, & productor: debet ergo vt talis rationis Decimarum oblatione, omnium illorum; quia non est maior ratio de his, quam de illis. Sed vt hæc omnia clarius explicantur, accipe exempla, in quibus aliqua esse potest difficultas. 1. non solum ex tritico, sed ex palea Decima debetur. Ita Abbas in cap. peruenit de Decimis num. 3. Fagundez de quinto Ecclesie præcepto, lib. 1. cap. 4. num. 2. Suar. cap. 34. num. 2. Azor. lib. 7. cap. 35. q. 9. Ratio est, tum quia ex grano debetur decima, cap. non est de Decimis, sed palea spectato rigore iuris granum est. Ergo ex illa debetur decima, tum quia palea inter fructus computatur, vt colligitur ex leg. aded. §. cum quis, ff. de acquir. rerum Domini. Vnde etiam si triticum decimetur post tituram manet obligatio soluendi paleam, nisi aliud consuetudine introductum sit. Item ex omnibus fructibus arborum, & ex oleis, & leguminibus, cap. ex multis; lici: ibi de blado, & vniuersis leguminibus. Excipiuntur tamen minuta olea, quæ ex hortis colliguntur non ad lucrum, sed ad quandam commoditatem, & voluptatem suæ familie: ex his enim non videtur danda decima: ita D. Thom. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 3. Soto lib. 9. de iustit. q. 4. art. 2. ad 3. & indicat Suar. cap. 34. n. 7. circa finem. Item ex molendinorum prouentibus etiam ad ventum debetur decima, c. peruenit. cap. pastoralis, cap. ex transmissa. Quia absoluitur est rei fructus, & tradit Suar. lib. 1. de Decimis cap. 34. n. 3. Fagundez de quinto Ecclesie præcepto, lib. 1. cap. 4. num. 5. Similiter ex locatione domus, furni, piscinæ, aut prati, aut alterius cuiusvis rei decima debetur, c. commissum, cap. pastoralis de Decimis. Vnde à foriori ex ipsa herba, si in fasciculos colligatur, & vendatur, vel si arbores nemorum scindantur: ex omnibus his decima debetur; quia sunt fructus terræ, & lucrum, quod nobis accrescit, ita omnes Doctores. Si vero pratium non locetur, neque herba colligatur, sed tua animalia ibi pascant, non debes ex herba decimam; quia non videtur esse debita, quousque sit collecta, vel locationis ratione pretium datum. Ita Azor. supra. Ex animalibus vero debentur decimæ, vt de se constat, & de fructibus ab eisdem prouentibus, vt caseum, lac, butyrum, &c. & in apibus de melle, & cera habetur. cap. qui unque, cap. omnes, 16. q. 7. & c. nuncios de Decimis. De ipsis vero examiniibus, quæ denud prodeunt non videtur decima deberi; habentur enim quasi animalia syluestria, & industria personæ tribui debent, quod colligantur, ita Azor. supra. & cap. 34. n. 4. Ex genitura vero animalium syluestrium ait Suar. non solui decimam, nisi quando capiuntur, & interficiuntur. Plura alia exempla adducunt supradicti Doctores. Sed ex his facti est iudicium ferri: Aduertenda tamen est in omnibus his consuetudo, quæ si immemorialis sit, sufficit ad excusandum decimam, vel anni 40. cum titulo vt ex dictis constat.

2. Solum obicit Suar. aduersus hanc doctrinam videri duplicem decimam ex illdem fructibus deberi; nam si quis locet litagnum ad piscandum, vel nemus circumdandum ad colligendas feras, tenetur ex lucro soluere decimam, quæ est quasi quædam decima omnium piscium, vel omnium animalium, quæ in illo loco sunt inclusa: ipse vero venator ex animalibus collectis tenetur etiam decimam soluere. Ergo iam ex eadem re duplex decima soluitur, quod est contra vltim. Ecclesie, vt sumi potest, ex cap. pastoralis, & colligit Abbas ex cap. non est de Decimis.

Respondet tamen & optime ipse Suar. duplicem decimam ibi solui, aliam inquam prædialem, aliam vero personalem, sed non ex eadem re. Soluit prædialem venditor, vel locator ex locatione piscinæ, vel nemoris; personalem venator, seu piscator. Et ita hic debet computare pretium datum pro locatione, & omnes expensæ factas in colligendis feris, & illis computatis de residuo decimam tenetur erogare, & consequenter non ex eadem re soluitur decimæ, sed ex ductis; siquidem iam pretium deducitur.

3. Dubitare tamen aliquis possit; an si ex pecunia, vel fructibus non decimatis ager ematur, fructus agri debeantur Ecclesie non solum quoad decimam partem titulo decimationis, sed etiam quoad aliam decimam, eo quod fuit emptus pecunia, vel fructibus non decimatis?

Respondeo probabiliter esse non solum in foro conscientiarum, sed etiam exteriori decimam illam non deberi, sicut enim qui lucratur vltima pecunia, aut agrum emit, non debet fructus soluenti vltimas; quia bona emptæ alicuius pecunia, non sunt eius, cuius est pecunia, vt doctè tradit Covarr. lib. 3. var. cap. 3. n. 6. Similiter neque ager emptus pecunia, aut fructibus non decimatis



cinatis erit Ecclesia, sed solus emptoris, atque adeo neque ex fructibus agri tenebitur restituere ratione huius emptiois, cuius sententia est Suar. lib. 1. cap. 38. & num. 12. & num. 13. Probat ratione privilegij facti Ecclesie non deberi; quia nullum inuenitur, ut expresse affirmavit Ioan. Andr. in addit. ad Specular. tit. de empt. & vendit. § 3.

4 In contrarium tamen est Panorm. cum Innocent. & alijs in cap. pastoralis. de Decimis. num. 6. & monetur, quia in cap. pastoralis, dicitur de rebus acquisitis pecunia decimata non deberi decimam, nisi de lucro. Ergo a contrario de rebus acquisitis pecunia indecimata debetur decima ultra lucrum? Respondendo negando consequentiam. Nam argumentum a contrario sensu efficax non est semper, & præcipue cum Pontifex ibi parum curet acquisita res sit pecunia decimata, vel indecimata: de hoc enim non agit Pontifex, sed solum dicit in illo cap. decimam deberi ex iniusticia, & facrilegij committet, & decimarum fraudulenter vocabitur, penaque imponitur fraudatoribus decimarum illum comprehendit: ita Lessius lib. 2. cap. 39. dub. 3. num. 16. 3ynell. verbo decima num. 15. § 3. Fagund. de quinto Ecclesie præcepto lib. 1. cap. 4. num. 6. Bonac. disp. ult. de quinto Ecclesie præcepto § 5. p. 3. in fine.

PUNCTUM VIII.

Quomodo, & quo loco, hæc decima prædialis soluenda sit.

- 1 Debetur decima ex omnibus fructibus, antequam pensio, vel expensa deducatur.
- 2 Soluere decimam ex fructibus notabiliter deterioribus peccatum est graue.
- 3 Ex fructibus agri culti proprijs expensis, vel per colonos decima debetur semel.
- 4 Soluenda est decima fructibus perceptis, neque opus est petatur.
- 5 Fructus indecimati non sunt sine consensu clericorum in horrea mittendi.
- 6 Soluenda est decima prædialis Ecclesie Parochialis, in qua situm est prædium.
- 7 Idem est dicendum de Decimis mixtis, quæ ex fructibus animalium proueniunt.
- 8 Quid si in una parochia animalia pascant, & in alia accubant. Probabilis est inter utramque decimam esse diuidendam.
- 9 Probabile est aliquam partem huius decime deberi parochis, in qua Dominus Sacramenta recepit.
- 10 Supradicta intelligenda sunt de iure communi, conuetudo tamen inspicienda est, & quod tempus ad hanc conuetudinem introducendam requiratur, ut una Ecclesia aduersus aliam prescribat.
- 11 Proponitur quædam obiectio de decimis mixtis, & fit illi satis.
- 12 Decima ex noualibus quo in loco soluenda sunt, cum distinctione respondetur.

**R**espondeo decimam soluendam esse ex omnibus fructibus supradictis integris, antequam pensio aliqua, vel tributum deducatur, vel expensæ alia componentur. Est conclusio definita, cap. cum non sit, de Decimis. c. p. tua nobis. c. non est, cap. cum homines, cap. pastoralis eodem, tit. Ratio est; quia decime soluantur in recognitionem diuini Dominij, quod & ante omnia iura est, & ad omnes fructus se extendit. Conueniens ergo fuit, ut ex omnibus fructibus nullis detrahis pensionibus, expensis, vel tributis soluantur, neque obstat, Lex tit. Cod. de Fructibus, & leg. fundus ff. familia erese fundus leg. fructus, ff. soluto matrim. Vbi affirmatur illos tantum censeri fructus, qui remanserint deductis expensis; cum autem ex fructibus tantum debeatur decima; effici videtur non deberi ex omnibus fructibus, nisi prius deducantur expensæ, scilicet feminis æstimatio, & pretium pro colendo agro, & colligendis fructibus, vel reparanda domo, quæ laxari debet: solum enim quæ remanent sunt fructus. Non inquam obstat supradictæ leges; quia non loquuntur de fructibus prout oriuntur ex terra, seu naturaliter, in hac enim acceptione certum est omnia quæ oriuntur ex terra dici fructus terræ: & in hac acceptione canones supradicti accipiunt fructus, cum mandant ex illis decimas esse soluendas; siquidem exprimitur neque deducendas esse expensas, neque tributa soluenda: sed loquitur tantum de fructibus, quatenus sunt lucrum vsusfructuarij: & in hac acceptione verum est deducendas esse expensas; quia solum remanet deductis expensis. Haber rationem lucri, ex quo inferunt Doctores, cum alicui legatur vsusfructus alicuius fundi debere Dominium fundi computare sumptus, quos in colligendis fructibus fecit, iuxta leg. fund. ff. de vsufructu legato. Quia solum intelligitur legati commoditates, seu lucrum, quod ex illo fundo debet prouenire, non omnes fructus prouenientes ex ipso fundo; aliis obligaretur Dominus fundi, cui est fundus legatus gratis alteri inferuire. Secus verò dicendum est, quando legatur fundus, & vsusfructus alicui cum obligatione soluendi alteri pensionem, seu illorum fructuum partem; tunc

enim expensæ deduci non debent; quia in tali legato commoditas tantum illius, cui soluenda est pars fructuum videtur spectari, colligitur ex cap. tua nobis, de Decimis & in hac doctrina conueniunt omnes Doctores. Innocent. in cap. pastoralis, & Panorm. lib. n. 9. quos sequitur Franciscus Suar. lib. 1. c. 35. n. 4. § 6. & Lessius lib. 2. de Decimis. cap. 39. dub. 3. num. 16. Fagund. de quinto Ecclesie præcepto lib. 1. cap. 4. num. 6. Bonac. disp. ult. de quinto Ecclesie præcepto § 5. p. 3. in fine.

2 Ex supradicta conclusione inferitur primo, grauiter peccare qui decimam debitam Ecclesie solueret ex fructibus notabiliter deterioribus; cum enim decima pars debita sit ex omnibus, & tam meliora, quam deteriora manu Dei contingant, de omnibus æque decima debetur. Quocirca neque tenetur meliora eligere, neque potest deteriora dare. Sed bona fide mediocriter inquam tribuere; alijs si hoc fiat in parte nobili peccatum graue iniusticie, & facrilegij committet, & decimarum fraudulenter vocabitur, penaque imponitur fraudatoribus decimarum illum comprehendit: ita Lessius lib. 2. cap. 39. dub. 3. num. 16. 3ynell. verbo decima num. 15. § 3. Fagund. de quinto Ecclesie præcepto lib. 1. cap. 4. num. 7. Bonac. disp. ult. de quinto Ecclesie præcepto § 5. p. 3. n. 16.

Secundo inferitur quomodo, & quomodo ager colatur sine propria persona, seu per mercenarios deberi decimam ex integris fructibus; illa autem soluta, neque Dominus, neque colonus, neque mercenarius ex se sibi contingenti teneat decimam soluere: alijs ex eadem re bis decima esset soluenda. Vide si Dominus agri conduxit omnes fructus pretio sibi dato, intelligendum est conductionem fuisse factam de omnibus fructibus exclusâ decima, quia hic Ecclesie debetur, & sic in conductionem intrare non potest, neque ratione illius potest colonus pretium offerre. Quod si colonus colat agrum pro aliqua parte fructuum sibi data in pretium laboris, de tali fructu; tanquam de lucro personali debet decimam. Hac autem non videtur esse in vsu: Dominus autem semper tenetur de integris fructibus decimam soluere, neque pretium, neque pensionem, neque aliquid aliud tributum potest antea extrahere. Neque feminis æstimationem, etiam postea vix colligitur quod seminatum fuit; quia omnia, quæ ex semine producantur fructus terræ sunt, & de manu Dei proueniunt. Sic Sorus lib. 9. de iust. q. 4. art. 2. Suar. lib. 1. cap. 35. n. 7. & 14. Lessius supra, & communiter Doctores.

4 Quando verò soluenda sit hæc decima prædialis desinit Pontifex, in cap. cum homines, de Decimis. ibi mandante, ut sitim fructibus collectis decimam persoluant. Vide sufficit esse perceptos, quamuis non sint perfectè collecti, leg. si eius, ff. de rei vindicac. vbi dicitur perceptionem fructus accipere debemus enim petere collecti: sed etiam accepti ita percipi, ut terra continere fructus desierit, veluti si oliuæ, vel viti fructus hinc, & nondum ab aliquo vinum, vel oleum factum sit istum ipse fructum accepisse existimandum sit, sic ibi, consuetudo tamen consulenda est. Solum aduerto in fructibus animalium non esse decimam soluendam, quousque factus sine matre viuere possit; quia vsque tunc nullus est villicatus, ita Lessius supra, & Suar. cap. 37. lac, caseum, & butyrum; quia tractu temporis colligi debet in fine illius est soluenda decima, ut notat idem Suar. Lana verò, cum oues tondentur, similiter etiam consili debet consuetudo, an necesse sit peti decimas (hoc est pretium monere parochianos) vel soluantur. Dico ergo iure communi multo probabilius esse debere solui, antequam penetur tum quia statim solui debent, ut in dicto cap. cum homines. Tum etiam quia sunt debitæ eo ipso, quod sint fructus collecti, ita Abbas, & Auchartan in cap. peruenit. Conarr. lib. 1. cap. 17. n. 8. & n. 12. Bonac. disp. ult. de præceptis Ecclesie q. vnic. p. 4. n. 2. Suar. cum alijs lib. 1. cap. 37. Azor. lib. 7. cap. 35. q. 17. (est contrarium tenent Cardin. in c. peruenio, de decimis, & Archidiacon. in cap. 1. decimis, in 6. & Part. cons. 15. in 1. volum. requirentes monitionem, sed intelligendi sunt, ut parochianos excommunicatione feriat, non tamen ut à culpa exculeris, ut bene doctores pro nostra sententia allegati explicant.

5 Tandem inquires an decima deferenda sit ad Ecclesiam, seu in horrea clericorum, an satisfacies, si reddas in agro, vel in vinea, vel in tua domo? In qua re 1. aduerto fructus indecimatos tritici, vini, paleæ, & similia non esse mittendos in horrea propria, & alijs miscendis sine consensu clericorum, vel illorum, quibus decimæ debentur; quia hoc non potest sine iniuria Ecclesie fieri, quod si monitus clericus noluerit decimam accipere, tunc potes recondere, vel in area relinquere, neque teneris expectare, ut aduertit Guertier, cap. 21. n. 43. & Suar. supra. num. 7. cum Covarr. Hostiensis, & Rebuffo, Bonac. dicto. p. 4. Referre verò ad propriam domum clericorum iure communi non debetur: quia nullibi hoc est sancitum, ita Gloss. cap. cum homines, verbo fructibus, Adrian. quod lib. 5. art. 1. q. 2. Suar. cum alijs supra, n. 6. Bonac. p. 4. in fine. Spectanda tamen est consuetudo, ut bene dicit Syluest. verbo decima, q. 9. & Azor. supra, q. 15. sine. Bonac. dicto. p. 4. & doctores communiter, quæ consuetudo sufficit, si decem annis vigerit; ei enim ad stabiendam legem de re, quæ iure non est prohibita sufficit, vti affirmat multis relatis Lessius libro secundo cap. 6. dub. 14. num. 46.

